

Regeling van de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur van [DATUM], nr. [NUMMER] tot wijziging van de Omgevingsregeling in verband met de aanwijzing van enkele gewassen als rustgewas.

[KetenID: 28989]

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, handelende in overeenstemming met de Minister van Infrastructuur en Waterstaat;

Gelet op artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet;

Besluit:

ARTIKEL I

Bijlage VIb van de Omgevingsregeling wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Bijlage VIb bij [artikel 4.12h](#) van deze regeling (rustgewassen)

- Afrikaantjes (tagetes)
- Beemdlangbloem
- Blauwmaanzaad
- Bloemmengsel (randen)
- Boekweit
- Bruine bonen
- Korte (groente)teelten, vroeg geoogste gewassen of in voorkomend geval een combinatie van beide, gevolgd door een voor 1 september en na de oogst van de vorige teelt ingezaaid onbemest vanggewas (gewas overeenkomstig tabel 6 van [bijlage A bij de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet](#)) waarbij het vanggewas niet voor 1 februari wordt vernietigd
- Dahlia
- Droge erwten
- Engels raaigras
- Festulolium
- Gerst, winter-
- Gerst, zomer-
- Granen, overige
- Gras-klaver
- Grasland, blijvend
- Grasland, natuurlijk
- Grasland, tijdelijk
- Graszaad

- Graszoden
- Haver
- Italiaans raaigras
- Karwijzaad
- Klaver, rode
- Klaver, witte
- Kolen
- Koolzaad
- Koolzaad, winter- (inclusief boterzaad)
- Koolzaad, zomer- (inclusief boterzaad)
- Kruiden, zaadgewassen
- Lelie (eerste jaar van meerjarige teelt)
- Lijnzaad, niet van vezelvlas (olievlas)
- Lupinen, niet bittere
- Luzerne
- Miscanthus (olifantsgras)
- Narcis (eerste jaar van meerjarige teelt)
- Peterselie, productie-
- Pioen (eerste jaar van meerjarige teelt)
- Quinoa
- Raapzaad
- Raketblad (*Solanum sisymbriifolium*)
- Rietzwenkgras, anders dan voor industrie gras
- Rietzwenkgras, industrie gras
- Rode kool
- Witte kool
- Rogge, met uitzondering van snijrogge
- Roodzwenkgras
- Rustgewasmengsel, waarbij het mengsel voor ten minste twee derde bestaat uit een of meer rustgewassen uit deze bijlage
- Snijrogge
- Soedangras/sorghum

- Soja
- Spelt
- Spruitkool
- Tarwe, winter-
- Tarwe, zomer-
- Teelten voor zaaizaad en vermeerdering
- Timothee
- Triticale
- Tuinbonen
- Veldbeemdgras
- Veldbonen
- Vezelhennep
- Vezelvlas
- Vogelakkers
- Westerwolds raaigras
- Zonnekroon
- De volgende vaste planten en boomgewassen, mits uiterlijk in het kalenderjaar 2025 geplant als hoofdteelt:
 - Bos- en haagplanten (eerste jaar van meerjarige teelt)
 - Buxus (eerste jaar van meerjarige teelt)
 - Ericaceae (eerste jaar van meerjarige teelt)
 - Laanbomen en parkbomen, onderstammen (eerste jaar van meerjarige teelt)
 - Rozenstruiken inclusief zaailingen en onderstammen (eerste jaar van meerjarige teelt)
 - Sierconiferen (eerste jaar van meerjarige teelt)
 - Sierheesters en klimplanten (eerste jaar van meerjarige teelt)
 - Snijgroen (eerste jaar van meerjarige teelt)
 - Trek- en besheesters (eerste jaar van meerjarige teelt)
 - Vaste planten (eerste jaar van meerjarige teelt)
 - Vruchtbomen, moerbomen (eerste jaar van meerjarige teelt)
 - Vruchtbomen, onderstammen (eerste jaar van meerjarige teelt)
 - Vruchtbomen, overig (eerste jaar van meerjarige teelt)

ARTIKEL II

Deze regeling treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage,

De minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

TOELICHTING

1. Inleiding

Deze wijziging van de Omgevingsregeling regelt de aanwijzing van enkele boomkwekerijgewassen en vaste planten als rustgewas op de gewaslijst in bijlage VIb. Deze gewaslijst met rustgewassen hangt samen met een maatregel uit het zevende Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn (2022-2025) (hierna: zevende actieprogramma). Deze maatregel verplicht landbouwers op percelen op zand en lössgrond eens per vier jaar een aangewezen rustgewas te telen. Deze maatregel is geïmplementeerd via het Besluit van 20 december 2022 tot wijziging van het Besluit gebruik meststoffen in verband met de implementatie van het zevende Actieprogramma Nitraatrichtlijn (Stb. 2022, 546) en is vervolgens omgezet naar het stelsel van de Omgevingswet door middel van het Besluit tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de uitvoering van het zevende Actieprogramma Nitraatrichtlijn en enkele andere wijzigingen van wetgevingstechnische aard (Stb. 2023, 325).

2. Wijzigingen

2.1. Achtergrond

Op grond van artikel 4.1194a van het Bal wordt op landbouwgrond, gelegen op zand- en lössgronden eens in de vier jaar een bij ministeriële regeling aangewezen gewas geteeld (verplichte gewasrotatie met rustgewassen). Het gaat in dit kader om de zogeheten rustgewassen. De gewaslijst met rustgewassen is geïmplementeerd met de regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 10 februari 2023 tot wijziging van Uitvoeringsregeling gebruik meststoffen in verband met de implementatie van het zevende Nederlandse actieprogramma Nitraatrichtlijn (Stcrt. 2023, 5152). De lijst met rustgewassen is in werking getreden op 1 januari 2023. Deze gewaslijst is vervolgens omgezet naar het stelsel van de Omgevingswet door middel van de Regeling tot wijziging van de Omgevingsregeling in verband met het opnemen van een tweetal gewaslijsten ter implementatie van het zevende Actieprogramma Nitraatrichtlijn (Stcrt. 2023, 34759). De lijst met rustgewassen is opgenomen in bijlage VIb bij de Omgevingsregeling.

Landbouwers met percelen gelegen op zand- of lössgrond zijn sinds 2023 verplicht om periodiek een aangewezen rustgewas te telen, de zogenaamde 1 op 4 rotatie met rustgewassen. Uiterlijk in 2026 moet een rustgewas zijn geteeld, waarna een volgende rotatieperiode start in 2027. Uit het zevende actieprogramma volgt dat rustgewassen niet-uitspoelingsgevoelige gewassen zijn die ook een positief effect hebben op de bodemkwaliteit. De lijst met rustgewassen is tot stand gekomen na advies van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (hierna: CDM)¹. In dit advies heeft de CDM de beoogde effecten op de bodemkwaliteit niet meegenomen. Om ook dit effect op de bodemkwaliteit te verwerken in de lijst met rustgewassen, is de lijst van de CDM gecombineerd met de resultaten van het programma Slim Landgebruik². Dit heeft geresulteerd in het uitsluiten van rooigewassen als rustgewas. Meer informatie over de totstandkoming van de lijst met rustgewassen is opgenomen in de toelichting bij de bovengenoemde wijziging van de Uitvoeringsregeling gebruik meststoffen (Stcrt. 2023, 5152) en van de Omgevingsregeling (Stcrt. 2023, 34759).

¹ Kamerstukken II 2021/22, [2022D31360](#) (CDM advies: 'Indeling van gewastypen t.b.v. 7de Actieprogramma Nitraatrichtlijn', 2022).

² Binnen Slim Landgebruik werken partners zoals Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM), Louis Bolk Instituut (LBI) en Wageningen Environmental Research (WENr. aan het programma. Daarnaast is er versterking van Wageningen Economic Research (WECR), Wageningen Plant Research (WPR). Er wordt veel uitgewisseld met netwerken binnen Koeien & Kansen, Van Hall Larenstein, Stichting Proefboerderijen Noordelijke Akkerbouw (SPNA), Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO). Ook Aeres Hogeschool, Aequator Groen & Ruimte, en Royal COSUN voeren binnen dit programma projecten uit.

Boomkwekerijgewassen zijn abusievelijk niet beoordeeld op uitspoelingsgevoeligheid door de CDM in het advies van 2022¹, mede doordat de sector in de veronderstelling was dat al deze teelten onder de uitzondering voor langjarige teelten zouden vallen. Om die reden zijn aanvullend op het voorgenoemde CDM-advies deze teelten beoordeeld op het risico op nitraatuitspoeling. Uitspoelingsgevoelige gewassen zijn daarbij gedefinieerd als gewassen waarbij de berekende nitraatuitspoeling op droog zand bij stikstofbemesting volgens het bemestingsadvies leidt tot een overschrijding van de nitraatnorm van 50 mg/l.

2.2. Wijzigingen

Deze wijzigingsregeling wijzigt de lijst met aangewezen rustgewassen waarmee kan worden voldaan aan de verplichte 1 op 4 rotatie met rustgewassen op zand- en lössgronden. Aan de lijst met rustgewassen worden de volgende gewassen toegevoegd: bos- en haagplanten, buxus, ericaceae, laanbomen en parkbomen (onderstammen), rozenstruiken inclusief zaailingen en onderstammen, sierconiferen, sierheesters en klimplanten, snijgroen, trek- en besheesters, vaste planten, vruchtbomen moerbomen, onderstammen, en overig. Het eerste jaar van de teelt zijn voorgenoemde teelten beoordeeld als niet-uitspoelingsgevoelig en doordat de teelten meerdere jaren staan wordt er in het eerste jaar sowieso niet gerooid. Om deze redenen worden deze teelten alleen als rustgewas aangewezen in het eerste jaar van een meerjarige teelt. Hierbij zijn dus dezelfde criteria toegepast als voor de andere gewassen in bijlage VIb bij de Omgevingsregeling.

De voorgenoemde gewassen zijn toegestaan als rustgewas in de periode van het zevende actieprogramma, waarbij het eerste jaar van de teelt heeft plaatsgevonden in het jaar 2023, 2024 of 2025. Het vroegtijdig rooien van deze teelten in de rotatieperiode 2023 tot en met 2026 wordt daarmee voorkomen. Zoals aangekondigd in het zevende actieprogramma zal wanneer dit noodzakelijk is voor de verbetering van de waterkwaliteit de rotatie met rustgewassen worden herzien in het achtste actieprogramma. Om in aanloop naar deze voorgenomen herziening van de rustgewasmaatregel en de daarbij voorgenomen herziening van de rustgewaslijst beperkt te houden tot reeds aangeplante boomkwekerijgewassen wordt de teelt niet als rustgewas gezien als die in 2026 als hoofdteelt is aangeplant. Met op de opname van meerjarige boomkwekerijgewassen in de lijst met aangewezen rustgewassen in het kader van het zevende actieprogramma wordt tevens tegemoetgekomen aan de motie van het Kamerlid Flach van 17 maart 2026³.

3. Bedrijfs- en milieueffecten

3.1 Bedrijfseffecten

Deze wijzigingsregeling heeft een positief effect op bedrijven waar deze teelten worden geteeld. Door het opnemen van deze gewassen op de lijst met rustgewassen zijn telers van deze gewassen die niet voldoen aan de voorwaarden voor de uitzondering voor langjarige teelten, niet verplicht om deze gewassen in 2026 vroegtijdig te rooien om vervolgens een rustgewas te telen.

3.2 Regeldruk en administratieve lasten

De administratieve lasten als gevolg van deze wijziging zijn beoordeeld door RVO. De administratieve lasten beperken zich tot het inlezen van de regelgeving. De berekende regeldruk voor de controle op het voldoen aan de verplichte gewasrotatie is al meegenomen in de regeldrukberekening van de rustgewasrotatie.

³ Kamerstukken II, 2025/2026, 35334, nr. 438

In de berekening is gerekend met een tarief van 37 euro per persoon per uur overeenkomstig de standaard die voor de kostenberekening van landbouwers wordt toegepast. In totaal zijn er 1900 bedrijven die één of meerdere van deze gewassen telen. Voor het inlezen van de regelgeving wordt de benodigde tijd geschat op 15 minuten. Dit leidt tot een regeldruk van maximaal 17.574 euro. In werkelijkheid zal de regeldruk lager uitvallen omdat een deel van deze teelten langer op het land staan dan de maximale rotatiecyclus voor rustgewassen, waardoor de percelen onder de uitzondering voor langjarige teelten vallen.

3.3 Milieueffecten

Deze regeling heeft geen milieueffecten tot gevolg. Het betreft een uitbreiding van de lijst met rustgewassen waarbij deze gewassen aan dezelfde criteria voldoen als de andere gewassen op bijlage VIb bij de Omgevingsregeling.

4. Uitvoering en handhaving

De toetsing van deze regeling op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid, de zogenaamde uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets (UHT) is uitgevoerd door de Rijksdienst van Ondernemend Nederland (hierna: RVO) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (hierna: NVWA).

[PM]

5. Advies en consultatie

5.1. Adviescollege Toetsing Regeldruk

[PM]

5.2 Consultatie

[PM]

6. Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking met ingang van de dag na de bekendmaking ervan in de Staatscourant. De snelle inwerkingtreding is nodig in omdat de periode van de gewasrotatie eindigt op 31 december 2026.